

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

**“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан економічного факультету**

Роман ГРЕШКО

«28» серпня 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ

Вибіркова

Освітньо-професійна програма	Менеджмент організацій і адміністрування
Спеціальність	073 Менеджмент
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
	Економічний факультет
Мова навчання	українська

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність бізнесу» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Менеджмент організацій і адміністрування» спеціальності 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування, 2022 рік.

Розробник:

Грунтковський В.Ю., асистент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, к.е.н., асистент

Викладач, що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:

Грунтковський В.Ю., асистент кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, к.е.н., асистент

Затверджено на засіданні кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування
Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Завідувач кафедри **Зоя ГАЛУШКА**

(підпис)

Схвалено методичною радою економічного факультету
Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Голова методичної ради **Ірина НИКИФОРАК**

Метою навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність» є формування у фахівців базових знань з теорії та практики корпоративної соціальної відповідальності і набуття ними відповідних загальних та спеціальних компетенцій, що забезпечують формування соціально-відповідальної поведінки

Програма вивчення навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Менеджмент організацій і адміністрування» підготовки бакалаврів спеціальності 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування.

Пререквізитами для вивчення дисципліни «Соціальна відповідальність» є «"Економічна теорія", "Теорія організації", "Економіка підприємства", "Менеджмент".

Основними результатами вивчення курсу є формування у студентів навичок виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень, а також аналізу ситуацій у різних сферах діяльності організації.

Вивчення дисципліни дає змогу здобувачам ознайомитися з актуальними напрямками розвитку соціального підприємництва як у вітчизняній так і зарубіжній практиці. Визначає роль соціального підприємництва в побудові сучасної, ефективної та прозорої економіки.

Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 Управління та адміністрування спеціальності 073 Менеджмент (освітня програма «Менеджмент організацій і адміністрування») вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

Загальні та фахові компетентності.

- ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.
- ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.
- СК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
- СК* 16. Здатність до інноваційної діяльності в умовах невизначеності та ризикованості зовнішнього середовища.

Результати навчання

- ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.
- ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.
- ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

Опис навчальної дисципліни Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни «Ситуаційний менеджмент»											
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	Вид підсумкового контролю
Денна	IV	VIII	4,0	120	30	30	-	-	60	-	залік
Заочна	IV	VIII	4,0	120	8	4	-	-	108	-	залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Концептуальні основи корпоративної соціальної відповідальності.												
Тема 1. Соціокультурні передумови виникнення корпоративної соціальної відповідальності.	12	2	2	-		8	12	2				10
Тема 2. Історичні аспекти виникнення та розвитку соціальної відповідальності бізнесу.	12	4	4	-		4	12	2				10
Тема 3. Корпоративна соціальна відповідальність в контексті загальноцивілізаційного розвитку.	12	2	2	-		8	12	2				10
Тема 4. Розвиток форм соціального партнерства держави, бізнесу та громадянського суспільства.	12	4	4	-		4	12		2			10
Тема 5. Взаємозв'язок корпоративної соціальної відповідальності та економічної ефективності діяльності організації.	12	2	2	-		8	12					12
Разом за змістовим модулем 1	60	14	14	-		32	60	6	2			52
Змістовий модуль 2. Корпоративна соціальна відповідальність в системі корпоративного управління.												
Тема 6. Корпоративна соціальна відповідальність в системі стратегічного управління.	12	2	2			8	8	12	2			10
Тема 7. Соціальне інвестування як форма прояву соціальної відповідальності.	12	4	4			4	4	12				12
Тема 8. Нормативно-правове регулювання корпоративної соціальної відповідальності.	12	2	2			8	8	12	2			10
Тема 9. Інституціоналізація корпоративної соціальної відповідальності.	12	4	4			4	4	12		2		10
Тема 10. Практика формування та розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні на сучасному етапі.	12	4	4			8	8	12				12
Разом за змістовим модулем 2	60	16	16			28	30	60	2	2		56
Усього годин	120	30	30			60	60	120	8	4		108

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями
1.	<p>Тема 1. Соціокультурні передумови виникнення корпоративної соціальної відповідальності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Концепція сталого розвитку. 2. Реалізація концепції сталого розвитку на засадах соціальної відповідальності. 3. Цілі реалізації концепції корпоративної соціальної відповідальності.
2.	<p>Тема 2. Історичні аспекти виникнення та розвитку соціальної відповідальності бізнесу.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні економічні агенти соціальної відповідальності і їхня взаємодія. 2. Державна політика як основа формування простору взаємодії держави, суспільства й бізнесу. 3. Форми прояву соціальної відповідальності.
3.	<p>Тема 3. Корпоративна соціальна відповідальність в контексті загальноцивілізаційного розвитку.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура управління корпоративної соціальної відповідальності. 2. Політика управління соціальною відповідальністю. 3. Вплив державної політики на формування організаційно-економічних механізмів управління корпоративною соціальною відповідальністю.
4.	<p>Тема 4. Розвиток форм соціального партнерства держави, бізнесу та громадянського суспільства.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державні програми соціально-економічного програмування. 2. Права людини на робочому місці. 3. Практика партнерства між роботодавцями і працівниками.
5.	<p>Тема 5. Взаємозв'язок корпоративної соціальної відповідальності та економічної ефективності діяльності організації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стан довкілля як глобальна проблема. 2. Екологічна відповідальність як складова соціальної відповідальності. 3. Законодавство України про охорону довкілля.
6.	<p>Тема 6. Корпоративна соціальна відповідальність в системі стратегічного управління.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Взаємодія зі стейкхолдерами як основний принцип соціальної відповідальності. 2. Державна політика як основа формування простору взаємодії держави, суспільства й бізнесу. 3. Втручання влади в діяльність компанії: вітчизняний і закордонний досвід.
7.	<p>Тема 7. Соціальне інвестування як форма прояву соціальної відповідальності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальна відповідальність корпорації як бізнес-стратегія. 2. Декларація соціального партнерства. 3. Створення соціально сприятливого середовища.
8.	<p>Тема 8. Нормативно-правове регулювання корпоративної соціальної відповідальності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значення та зміст моніторингу соціальної відповідальності. 2. Параметри моніторингу соціальної відповідальності. 3. Комплексна система соціальної відповідальності..
9.	<p>Тема 9. Інституціоналізація корпоративної соціальної відповідальності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значення та зміст оцінювання ефективності соціальної відповідальності. 2. Методики оцінювання соціальної відповідальності. 3. Ключові показники ефективності соціальної відповідальності.
10.	<p>Тема 10. Практика формування та розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні на сучасному етапі.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Концепція Національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні. 2. Складові розвитку соціальної відповідальності в Україні

3. Очікувані результати реалізації Стратегії.

Тематика практичних занять з переліком питань

№	Назва теми (питання/завдання)
1	Тема 1. Соціокультурні передумови виникнення корпоративної соціальної відповідальності. 1. Роль інститутів громадянського суспільства в сталому розвитку. 2. Принципи і положення концепції сталого розвитку. 3. Механізм ефективної взаємодії держави та бізнесу
2	Тема 2. Історичні аспекти виникнення та розвитку соціальної відповідальності бізнесу. 1. Закони України з ефективного співробітництва громадських об'єднань та органів влади. 2. Формування й проблеми реалізації державної економічної політики.
3	Тема 3. Корпоративна соціальна відповідальність в контексті загальноцивілізаційного розвитку. 1. Інтеграція соціальної відповідальності у підприємство. 2. Навчання персоналу у сфері КСО. 3. Партнерство та інституціональне інвестування. 4. Якість продуктів та послуг
4	Тема 4. Розвиток форм соціального партнерства держави, бізнесу та громадянського суспільства. 1. Конвенції Міжнародної організації праці. 2. Закони України щодо професійних спілок. 3. Глобальні принципи Саллівана. 4. Ініціативи з прав людини Глобального Договору ООН
5	Тема 5. Взаємозв'язок корпоративної соціальної відповідальності та економічної ефективності діяльності організації. 1. Формування й проблеми реалізації соціальної відповідальності держави. 2. Конфлікти суспільства, бізнесу, влади. 3. Лобізм як об'єкт корпоративного керування
6	Тема 6. Корпоративна соціальна відповідальність в системі стратегічного управління. 1. Масштаб екологічний проблем. 2. Програми з контролю забруднення та захисту довкілля. 3. Першорядне вирішення екологічних проблем
7	Тема 7. Соціальне інвестування як форма прояву соціальної відповідальності. 1. Соціальна відповідальність корпорації як бізнес-стратегія. 2. Декларація соціального партнерства. 3. Створення соціально сприятливого середовища.
8	Тема 8. Нормативно-правове регулювання корпоративної соціальної відповідальності. 1. Значення та зміст моніторингу соціальної відповідальності. 2. Параметри моніторингу соціальної відповідальності. 3. Комплексна система соціальної відповідальності..
9	Тема 9. Інституціоналізація корпоративної соціальної відповідальності. 1. Фіксація параметрів корпоративної соціальної відповідальності. 2. Виявлення реальних досягнень. 3. Ключові індикатори та поняття поточного становища соціальної відповідальності
10	Тема 10. Практика формування та розвитку соціальної відповідальності бізнесу в

Україні на сучасному етапі. 1. Індикатори оцінювання соціальної відповідальності. 2. Система управління та оцінки Лондонської бенчмаркетингової групи (LBG). 3. Збалансована система показників по соціальної відповідальності. Розрахунок соціального ефекту від інвестицій

Завдання для самостійної роботи студентів

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1	Тема 1. Соціокультурні передумови виникнення корпоративної соціальної відповідальності. 1. Концепція сталого розвитку. 2. Реалізація концепції сталого розвитку на засадах соціальної відповідальності. 3. Цілі реалізації концепції корпоративної соціальної відповідальності.	9	13
2	Тема 2. Історичні аспекти виникнення та розвитку соціальної відповідальності бізнесу. 1. Основні економічні агенти соціальної відповідальності і їхня взаємодія. 2. Державна політика як основа формування простору взаємодії держави, суспільства й бізнесу. 3. Форми прояву соціальної відповідальності.	7	13
3	Тема 3. Корпоративна соціальна відповідальність в контексті загальноцивілізаційного розвитку. 1. Структура управління корпоративної соціальної відповідальності. 2. Політика управління соціальною відповідальністю. 3. Вплив державної політики на формування організаційно-економічних механізмів управління корпоративною соціальною відповідальністю.	7	13
4	Тема 4. Розвиток форм соціального партнерства держави, бізнесу та громадянського суспільства. 1. Державні програми соціально-економічного програмування. 2. Права людини на робочому місці. 3. Практика партнерства між роботодавцями і працівниками.	7	15
5	Тема 5. Взаємозв'язок корпоративної соціальної відповідальності та економічної ефективності діяльності організації. 1. Стан довкілля як глобальна проблема. 2. Екологічна відповідальність як складова соціальної відповідальності. 3. Законодавство України про охорону довкілля.	6	12
6	Тема 6. Корпоративна соціальна відповідальність в системі стратегічного управління. 1. Взаємодія зі стейкхолдерами як основний принцип соціальної відповідальності. 2. Державна політика як основа формування простору взаємодії держави, суспільства й бізнесу. 3. Втручання влади в діяльність компанії: вітчизняний і закордонний досвід.	6	8

7	Тема 7. Соціальне інвестування як форма прояву соціальної відповідальності. 1. Соціальна відповідальність корпорації як бізнес-стратегія. 2. Декларація соціального партнерства. 3. Створення соціально сприятливого середовища.	6	10
8	Тема 8. Нормативно-правове регулювання корпоративної соціальної відповідальності. 1. Значення та зміст моніторингу соціальної відповідальності. 2. Параметри моніторингу соціальної відповідальності. 3. Комплексна система соціальної відповідальності..	6	12
9	Тема 9. Інституціоналізація корпоративної соціальної відповідальності. 1. Значення та зміст оцінювання ефективності соціальної відповідальності. 2. Методики оцінювання соціальної відповідальності. 3. Ключові показники ефективності соціальної відповідальності.	6	10

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Соціальна відповідальність» направлена на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає наступні види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до семінарських занять, розгляд питань, які виносилися на самостійне вивчення, а також виконання індивідуального завдання у вигляді есе або реферату та презентації результатів виконаного завдання.

Методи навчання

Освітні технології, що використовуються для викладання «Соціальна відповідальність»:

1. Лекції, під час яких розкриваються основні теоретичні концепції та принципи ситуаційного управління з використанням презентацій та інших візуальних засобів для кращого засвоєння матеріалу.

2. Групові та індивідуальні завдання з аналізу реальних економічних ситуацій, підприємств та організацій, що сприяють розвитку навичок командної роботи та співпраці та навчають застосувати отримані знання у практичних ситуаціях. Студенти можуть працювати як індивідуально, так і у командах, аналізувати реальні випадки і розробляти ситуаційні стратегії для рішення конкретних проблем.

3. Кейс-студії - детальний аналіз реальних бізнес-ситуацій, які вимагають ситуаційного мислення та прийняття рішень. Викладач використовує кейси з різних галузей бізнесу, де студентам слід дати відповіді на питання до кейсу та/або виконати відповідні завдання.

4. Використання таких технологій, як онлайн-курси, платформа MOODLE та інші інтерактивні платформи навчання, неформальні бізнес-курси, що сприяють підтримці навчання ситуаційному менеджменту. Вони дозволяють студентам мати доступ до матеріалів у будь-який час, виконувати завдання та поглиблювати свої знання.

Під час навчальних занять використовуються традиційні та інтерактивні методи навчання:

- лекція-візуалізація;
- семінар-дискусія;
- семінар-діалог;
- аналіз і рішення ситуативних професійних завдань (Case study);
- робота з тестами;
- робота в групах;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Система контролю та оцінювання

Навчальний матеріал розподілено за 2-ма модулями. Максимальна оцінка за кожний модуль складає 30 балів. **Формами поточного контролю** є усна чи письмова (тестування, есе, фіксований виступ, наукова публікація з проблем ситуаційного управління) відповідь студента, презентація матеріалів самостійної роботи студента. **Формою підсумкового контролю** є залік, проведення якого здійснюється згідно графіку навчального процесу.

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- фронтальне опитування;
- індивідуальне опитування;
- захист бізнес-кейсів, проєктів;
- есе;
- розв'язування практичних ситуацій;
- тестування;
- підсумковий контроль – залік.

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді).

Відвідування занять. Відвідування занять є обов'язковою умовою виконання навчального плану дисципліни. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Підсумковий контроль знань та компетентностей здобувачів освіти з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення заліку, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими темами, здатності практичного використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання завдань самостійної роботи проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології ситуаційного менеджменту для розв'язання проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни «Ситуаційний менеджмент»;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, проведенні ситуаційного аналізу;
- застосування аналітичних підходів;
- здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань, бачити слабкі й сильні сторони організації, обґрунтовувати можливості і загрози, що існують у зовнішньому середовищі організації;
- якість і чіткість викладення міркувань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Характеристики
A (90 – 100)	Всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни. Студент засвоїв теоретичні засади навчальної дисципліни, специфіку практичних і тестових завдань. Глибоко знає основну літературу, а також періодичні джерела та електронні ресурси. Ознайомився з додатковою літературою, рекомендованою програмою. Вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою. Системно інтерпретує програмний матеріал. Дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання. Демонструє навички творчого мислення.
B (80-89)	Студент показав повні та достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності. Успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без істотних зауважень.
C (70-79)	Студент опрацював основну літературу, рекомендовану програмою, а також додаткову літературу. Засвоїв основні завдання і методи курсу. Вміє використовувати на практиці програмні завдання, розв'язувати тестові завдання. Проте, наявні певні неточності, помилки.
D (60-69)	Продемонстровано знання лише базового програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю. Програмний матеріал викладається ним непослідовно із суттєвими неточностями та помилками у формулюванні наукової термінології. Знання суміжних дисциплін та новітніх наукових даних з навчальної дисципліни є слабкими. Допускає неточності, помилки при розв'язанні задач і тестів.
E (50-59)	Недосконало і неповно дає відповіді на теоретичні питання дисципліни і розв'язує практичні завдання з суттєвими помилками, частково, але володіє необхідними знаннями для виправлення помилок під керівництвом викладача. Не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.
FX (35-49)	Не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни. Допускає грубі помилки у відповідях. Не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання або допускає принципові помилки у їх виконанні.
F (1-34)	Має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки. Показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.

Критерієм підсумкового оцінювання має бути досягнення студентом мінімальних порогових рівнів оцінок (балів) за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Підсумкова оцінка, як показник результатів вивчення навчальної дисципліни, складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – **60 балів** та підсумкового контролю (залік) – **40 балів**, за **100-бальною університетською шкалою**.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)										Кількість балів (залік)	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	зараховано
Добре	B (80-89)	
	C (70-79)	
Задовільно	D (60-69)	
	E (50-59)	
Незадовільно	FX (35-49)	(не зараховано) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(не зараховано) з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Визначення та еволюція: Дайте класичне визначення Корпоративної соціальної відповідальності (КСВ). Як змінювалася концепція КСВ від 1950-х років до сьогодення?
2. Теорія стейкхолдерів: Хто є ключовими стейкхолдерами бізнесу? Поясніть, як теорія стейкхолдерів впливає на прийняття стратегічних рішень щодо КСВ.
3. Піраміда Керролла: Опишіть чотири рівні відповідальності в Піраміді КСВ Арчі Керролла (економічна, правова, етична, філантропічна) та їх взаємозв'язок.
4. Етичні основи: Яка роль корпоративної етики та моральних цінностей у формуванні КСВ-стратегії компанії?
5. Різниця концепцій: У чому полягає принципова відмінність між КСВ (CSR), Корпоративною громадянськістю (Corporate Citizenship) та Створенням спільної цінності (CSV)?
6. "Зелений" та "Соціальний" капітал: Що означають ці терміни в контексті бізнесу та як вони пов'язані з його довгостроковою стійкістю?
7. Аргументи "ЗА" та "ПРОТИ": Сформулюйте основні аргументи прихильників та критиків широкого впровадження КСВ у бізнес-практику.
8. Матеріальність: Що таке принцип матеріальності (Materiality) у КСВ-звітності та як його застосування допомагає визначити пріоритети компанії?
9. Глобалізація: Як процеси глобалізації та транснаціоналізації бізнесу вплинули на

необхідність уніфікації та впровадження стандартів КСВ?

10. Імплементация: Чому КСВ має бути інтегрована у стратегію компанії, а не існувати як окремий, допоміжний проект?

Модуль 2: КСВ та стратегічний менеджмент (10 питань)

11. Створення спільної цінності (CSV): Поясніть концепцію Майкла Портера та Марка Крамера про Створення спільної цінності (CSV). Наведіть приклад.
12. Бізнес-кейс: Які вимірювані бізнес-переваги (Business Case) отримує компанія від послідовного впровадження КСВ-практик (репутація, залучення талантів, зниження ризиків)?
13. Управління ризиками: Як КСВ-практики допомагають ідентифікувати та мінімізувати нефінансові ризики (репутаційні, екологічні, соціальні)?
14. Управління ланцюгом постачання: Які стандарти та вимоги соціальної відповідальності мають бути інтегровані в управління ланцюгом постачання (наприклад, боротьба з дитячою працею)?
15. Діагностика КСВ: Опишіть ключові етапи проведення аудиту або діагностики поточної КСВ-діяльності компанії.
16. Інтегрована звітність: Що таке інтегрована звітність та чому вона стає стандартом для великих публічних компаній?
17. Взаємодія з урядом: Якою має бути роль бізнесу у вирішенні загальнонаціональних соціальних проблем у партнерстві з державним сектором?
18. Лідерство: Яка роль топ-менеджменту та CEO у формуванні та просуванні культури соціальної відповідальності всередині організації?
19. Індекс Доу-Джонса: Що таке Індекс сталості Доу-Джонса (Dow Jones Sustainability Index) і чому компанії прагнуть до нього потрапити?
20. Конкурентна перевага: Як КСВ може стати джерелом унікальної та стійкої конкурентної переваги на ринку?

Модуль 3: Екологічна відповідальність (E) та сталий розвиток (10 питань)

21. Цілі сталого розвитку (ЦСР): Назвіть 3-4 ЦСР ООН, які найбільш релевантні для бізнесу, та поясніть, як компанії можуть їх підтримувати.
22. Кліматичний ризик: Які прямі та непрямі кліматичні ризики існують для бізнесу (наприклад, вуглецевий податок, екстремальні погодні умови)?
23. Циркулярна економіка: Поясніть концепцію циркулярної економіки та наведіть приклади її впровадження у виробничий процес.
24. Вуглецевий слід: Як компанія може виміряти свій вуглецевий слід та розробити стратегію його зниження до "нульового рівня" (Net Zero)?
25. Екологічна звітність: Що таке екологічна звітність та які міжнародні стандарти (наприклад, GRI) використовуються для її формування?
26. Зелений маркетинг: Що таке "грінвошинг" (Greenwashing) і як компанії можуть уникнути його, забезпечуючи достовірність екологічних заяв?
27. Водні ресурси: Які кроки може вжити бізнес для ефективного управління та збереження водних ресурсів у регіонах своєї діяльності?
28. Еко-інновації: Наведіть приклади екологічних інновацій (Ecoinnovation), що забезпечують як економічну, так і екологічну вигоду.
29. Управління відходами: Опишіть ефективні стратегії управління відходами, окрім простого перероблення (наприклад, upcycling, мінімізація).
30. Біорозмаїття: Чому збереження біорозмаїття є питанням КСВ та які дії компаній можуть на це впливати?

Модуль 4: Соціальна та внутрішня відповідальність (10 питань)

31. Відповідальність перед співробітниками: Які елементи включає внутрішня соціальна відповідальність бізнесу (умови праці, охорона здоров'я, навчання)?
32. Рівність та різноманіття (D&I): Чому політика різноманіття та інклюзії (Diversity &

- Inclusion) є важливим елементом КСВ? Які переваги вона дає?
33. Залучення персоналу: Як соціальна відповідальність компанії впливає на залученість (Engagement) та лояльність співробітників?
 34. Оплата праці: Які етичні принципи мають застосовуватися при визначенні справедливої та гідної оплати праці в компанії?
 35. Волонтерство співробітників: Які форми корпоративного волонтерства існують та як бізнес може їх ефективно організувати?
 36. Охорона праці: Як компанія може вийти за рамки законодавчих вимог для створення максимально безпечних та здорових умов праці?
 37. Навчання та розвиток: Які програми навчання та підвищення кваліфікації вважаються соціально відповідальними інвестиціями в людський капітал?
 38. Відповідальне скорочення: Які етичні норми та практики мають застосовуватися в разі вимушеного скорочення персоналу?
 39. Благодійність vs. Інвестиції: У чому різниця між традиційною корпоративною благодійністю та соціальними інвестиціями компанії?
 40. Місцеві громади: Як компанія може будувати довгострокові та взаємовигідні відносини з місцевими громадами, де вона працює?
- Модуль 5: Звітність, стандарти та оцінка (10 питань)
41. Звітність GRI: Що таке Глобальна ініціатива зі звітності (GRI) та які її ключові принципи та стандарти?
 42. ISO 26000: Яке значення має міжнародний стандарт ISO 26000 для керівництва з соціальної відповідальності та чому він не є сертифікаційним?
 43. UN Global Compact: Які 10 принципів Глобального договору ООН і як компанія приєднується до цієї ініціативи?
 44. ESG-критерії: Розшифруйте абревіатуру ESG (Environmental, Social, Governance) та поясніть її важливість для інвесторів.
 45. Аудит та верифікація: Яка роль незалежного аудиту та верифікації КСВ-звітів у підвищенні довіри?
 46. Індeksi та рейтинги: Навіщо компанії беруть участь у міжнародних та національних КСВ-рейтингах? Яку інформацію вони надають?
 47. Комунікація КСВ: Які канали комунікації найбільш ефективні для донесення інформації про КСВ-діяльність до стейкхолдерів?
 48. Індекс довіри: Як виміряти вплив КСВ-діяльності на рівень довіри споживачів та ділових партнерів?
 49. Ефективність програм: Як оцінити ефективність інвестицій у соціальні програми (наприклад, у грошовому або соціальному вираженні)?
 50. Прозорість: Що таке принцип прозорості у КСВ-звітності та які ризики несе недостатня прозорість?
- Модуль 6: Правові аспекти та майбутнє КСВ (10 питань)
51. Законодавче регулювання: Назвіть приклади країн, де КСВ має обов'язковий законодавчий характер (наприклад, обов'язкова звітність) та поясніть переваги цього підходу.
 52. Європейська директива: Які ключові вимоги містить Директива ЄС про корпоративну звітність зі сталості (CSRD) і як вона вплине на український бізнес?
 53. Принципи ООН щодо бізнесу та прав людини: Які обов'язки покладає на компанії Рамкова програма ООН "Захищати, поважати та відшкодовувати"?
 54. Роль технологій: Як цифрові технології (наприклад, блокчейн, ШІ) можуть підвищити прозорість та ефективність КСВ-практик?
 55. Майбутнє фінансів: Що таке "зелене" та "соціальне" фінансування (Green and Social Finance) та як воно стимулює КСВ?
 56. Поведінка споживачів: Як зростаюча соціальна свідомість споживачів впливає на

- рішення компаній щодо КСВ?
57. В Corp-сертифікація: Що таке сертифікація В Corporation та які стандарти потрібно відповідати для її отримання?
 58. Відповідальність у кризових умовах: Які особливості має КСВ у період військових конфліктів, пандемій або інших криз?
 59. Перехід до ESG: У чому полягає сучасний тренд переходу від концепції КСВ до фокусу на критеріях ESG?
 60. Системні зміни: Як бізнес може не лише вирішувати окремі проблеми, а й сприяти системним змінам у суспільстві та економіці?

Зарахування результатів неформальної освіти

Здобувач має право на визнання результатів навчання, отриманих у неформальній/інформальній освіті, що здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження досягнутих програмних результатів навчання, передбачених освітньою програмою.

В межах поточного контролю до загальної кількості балів здобувача можуть зараховуватися додаткові бали за умови наявності сертифікату про результати неформальної/інформальної освіти з проблеми, що відповідає тематиці курсу, здобутого на освітніх платформах «Prometheus», «EdEra» та ін. Кількість балів, що зараховується студенту, залежить від обсягу здобутих кредитів і отриманих результатів навчання, однак не більше ніж 25% (25 балів) від загальної кількості балів за курс (100 балів за системою ЄКТС).

Рекомендована література

Основна

Основна

1. Лусте О.О., Грунтковський В.Ю. Entrepreneurship culture as a factor of strategic socioeconomic changes. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І.Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2022, Том 33 (72), № 2. С. 1-8. http://econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/33_72_2/3.pdf
2. Гусєва О. Ю., Воскобоева О. Ю., Хлевицька Т. Б. Соціальна відповідальність бізнесу: навчальний посібник. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2020. 222 с.
3. Золотарьова О.В. Соціальна відповідальність: Конспект лекцій / О.В. Золотарьова, В.К. Лебедева. Дніпро: НМетАУ, 2018. 175 с
4. Корпоративна соціальна відповідальність: підручник/ О. Гирик, О.Денис, О. Дубовик, І.Жеребило, А. Зінченко, Н. Реверчук, М.Саприкіна, Р.Семів, З. Скринник, К. Телюк; за загред. д-ра екон.наук, проф. Т.С. Смовженко, д-ра екон.наук, проф.А.Я.Кузнецової. - К.: УБС НБУ, 2009.
5. Куліш А. Соціальна відповідальність бізнесу в банківській сфері у запитаннях і відповідях.- К: 2007.- 80 с.
6. Котлер Ф.,Н.Лі. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / Пер. з англ. С. Яринич. - К.: Стандарт, 2005. - 302 с.
7. Лазоренко О. «Корпоративна соціальна відповідальність в Україні:експертнадумка: зб. статей та рекомендацій» /—К. :Стилос, 2007.
8. Лазоренко О.,Колишко Р., та ін. Посібник із КСВ. «Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності» / - К.: Видавництво "Енергія", 2008
9. Практики КСВ в Україні 2019 / за ред. М. Саприкіної. Центр «Розвиток КСВ». Київ, 2019. 152 с
10. Петроє О.М. Соціальний діалог як інструмент формування корпоративної соціальної політики: [монографія] / Ольга Михайлівна Петроє. - К.: Центр учбової літератури, 2008. - 152 с.
11. Соціальна відповідальність бізнесу в Україні: розуміння та впровадження. - К:2005.- 48 с.

12. Фукуяма Ф. Доверие: социальные добродетели и путь к процветанию: [пер. С англ.] / Френсис Фукуяма. - М.: АСТ: АСТ Москва: Хранитель, 2006. - 730 с.
13. Соціальна відповідальність : навч. посіб. / Н.М. Сіренко, Т.І. Лункіна, А.В. Бурковська. Миколаїв : МНАУ, 2021. 216 с.
14. Labour principles of the United Nations Global Compact : A Reference for Business / International Labour Office. - Geneva: ILO, 2008 // [http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/multi/documents/instructionalmaterial/wcms_101246 .pdf](http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/multi/documents/instructionalmaterial/wcms_101246.pdf)
15. International Instruments and Corporate Social Responsibility: A Booklet to Accompany Training The Labour Dimension of CSR: from Principles to Practice Promoting responsible and sustainable enterprise-level practices at times of crisis a guide for policy-makers and social partners / Stephan Ulrich, Nikolai Rogovsky, David Lamotte ; International Labour Office, Sustainable Enterprise Programme. - Geneva: ILO, 2009 // http://www.ilo.org/empent/Whatwedo/Publications/lang--en/docName--WCMS_101247/index.htm
16. Freeman, R. Strategic management: a stakeholder approach. Pitman, 1984.

Допоміжна

1. Глобальна ініціатива щодо звітності (Global Reporting Initiative, GRI, 2000);
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436 - IV. вихідні дані?
3. Закон України «Про екологічну експертизу» від 09 лютого 1995 року N 46/95-ВР
4. Зелена книга ЄС «Популяризація європейських засад корпоративної соціальної відповідальності» (EU Green Paper «Promoting a European framework for Corporate Social Responsibility», 2001);
5. Конвенція ЄЕК (?) ООН «Про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з екологічних питань (Орхуська конвенція);
6. Багмет Т. Етичні засади бізнесу // Наукові записки, Випуск 15, 2006
7. «Бізнес-освіта як бізнес: Якість послуг і соціальна відповідальність» Матеріали П'ятої щорічної міжнар. конф. "Розбудова менеджмент - освіти в Україні", (м. Харків, 13-15 листопада 2003 р.) / Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні; Українська асоціація з розвитку менеджменту і бізнес-освіти. — К. : Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні, 2003
8. Гнибіденко І.Ф., Колот А.М., Новікова О.Ф. та ін., За ред. І.Ф. Гнибіденка, А.М. Колота, В.В. Рогового. «Соціальна безпека: теорія та українська практика» Монографія / - К.: КНЕУ, 2006.
9. Колот А.М. «Соціально-трудові відносини: теорія і практика регулювання : монографія» / Київ. нац. екон. ун-т, 2003.
10. Колот В.М., Репіна І.М., Щербина «Підприємництво: організація, ефективність, бізнес-культура» Навч. Посібник - Вид. 2-ге, перероб. Та доп. -К.: КНЕУ ім. Вадима Гетьмана, 2009
11. Коник Д. Л, Олійник М. В., Привалов Ю. О. - Соціальна відповідальність бізнесу в Україні: Матеріали експертного дослідження / НАН України; Інститут соціології ; Фонд "Інтелектуальна перспектива"; Представництво Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) / Ю. Сасенко (відп.ред.). —К. : Батискаф, 2002.
12. Куліш А. Соціальна відповідальність бізнесу в банківській сфері у запитаннях і відповідях.-К: 2007.
13. Лазаренко О., Колишко Р. та ін. «Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності» - К.: Вид. "Енергія", 2008
14. Небава М.І., Небава І.М. «До питання про соціальну відповідальність бізнесу» // Теорії мікро-макроекономіки: Збірник наукових праць професорсько-викладацького складу і аспірантів. Академія муніципального управління. Випуск 28. - Київ. - 2006. - С.15-21.
15. Огляд діяльності 2006-2009. Global Compact Network Ukraine.
16. Осецький В. Л., Марченко В. М. «Соціальна відповідальність корпорацій України як фактор забезпечення їхньої конкурентоспроможності» // Економіка та держава, № 1, 2007. - с. 9 -12.
17. «Рейтинг социально ответственных компаний», Гвардия, апрель 2009

18. «Рейтинг социально ответственных компаний», Гвардия, март 2008.
19. Садеков А., Косова Т. «Соціальні аспекти розвитку корпоративного управління в Україні» // Економіка України. - 2008. - № 11. - С. 88-93.
20. В.Ф.Семенова, О.Л.Михайлюк. - К.: «Екологічний менеджмент». Навч. посіб. / за ред. Знання, 2006.
21. Соціальна відповідальність бізнесу: конструктивний діалог з бізнесом і владою, К., 2008.
22. Соціальна відповідальність українського бізнесу: результати опитування. - К., 2005.
23. Степанова О.В. Соціально відповідальне управління промисловими підприємствами: проблеми формування та напрямки реалізації / О.В. Степанова // Вісник Сум. нац. аграр. ун-ту. Серія "Економіка та менеджмент". - 2007. - № 6-7 (26-27). - С. 404-414
24. Knight, Z. 2007 Combating Climate Change-Opportunities and Risks. 2007. Merrill Lynch <http://www.ml.com/media/80331.pdf>
25. Miller, Clara. 2005. The Looking-Glass World of Nonprofit Money: Managing in For-Profits' shadow Universe. The Nonprofit Quarterly, Spring 2005
<http://www.nonprofitfinancefund.org/docs/Looking%20Glass,%20NPO%20website.pdf>
26. Porter, M. Kramer, M. 2006. Strategy & Society: the link between competitive advantage and corporate social responsibility. Harvard Business Review. www.fsg-impact.org
27. Points of Light Foundation Developing Media Messages for Volunteer Programs. February/March 2002 www.pol.org
28. Schwab, K. 2008. Global Corporate Citizenship. Foreign Affairs, January/February 2008
<http://www.foreignaffairs.org/20080101faessay87108/klaus-schwab/global-corporate-citizenship.html>
29. The McKinsey Quarterly. The state of corporate philanthropy: A McKinsey global Survey. 2008. http://www.mckinseyquarterly.com/article_print.aspx?L2=21&L3+.
30. The World's Most Respected Companies. 2007. www.reputationinstitute.com
31. Zadek S., Sabapathy J., Dossing H., Swift T.- Responsible Competitiveness. Corporate Responsibility Clusters in Action. — January 2003

Інформаційні ресурси

1. «Круглый стол КО» (CauxRoundTable) www.cauxroundtable.org
2. Глобальная инициатива ответственного лидерства (Global Responsible Leadership Initiative — GRLI) www.grli.org
3. Европейская академия бизнеса и общества (European Academy for Business and Society — EABIS) www.eabis.org
4. Европейская ассоциация этики бизнеса (European Business Ethics Network — EBEN) www.eben-net.org
5. Офіційний сайт Секретаріату мережі Глобального договору в Україні: www.globalcompact.org.ua.
6. Центр корпоративної соціальної відповідальності Вищої школи менеджмента СПбГУ. www.gsom.pu.ru
7. Ассоциация Менеджеров России www.amr.ru
8. International Centre for Corporate Social Responsibility (ICCSR) - www.nottingham.ac.uk/business/ICCSR
9. AccountAbility The Institute of Social and Ethical Accountability www.accountability21.net
10. Boston College Center for Corporate Citizenship - <http://www.bcccc.net/>
11. BRASS -The ESRC Centre for Business Relationships, Accountability, Sustainability and Society. www.brass.cf.ac.uk -
12. Bridgestar <https://www.bridgestar.org/Resources/Library/Lead/EDCOOPartner.aspx>

13. Business and Human Rights [www. business-humanrights. org](http://www.business-humanrights.org)
14. Business Ethics Magazine - magazine of Social Responsibility www.business-ethics.com
15. Business for Social Responsibility www.bsr.org
16. Business In The Community website www.bitc.org.uk-
17. Business in the Community [www. bitc. org. uk](http://www.bitc.org.uk)
18. Cambridge Programme for Industry -www3.cpi.cam.ac.uk
19. Committee to encourage corporate philanthropy - US www.corphilanthropy.org
20. Conference Board [www. conference-board. org](http://www.conference-board.org)
21. Corporate Social Responsibility Forum www.pwblf.org
22. Corporate Watch -[www. corpwatch.org](http://www.corpwatch.org)
23. CSR Academy -[www. csracademy. org. uk](http://www.csracademy.org.uk)
24. CSR Europe is one of the leading European business networks for Corporate Social Responsibility with over 60 leading multinational corporations as members. The site is a fantastic resource with links to over 200 other relevant sites www.csreurope.org -
25. CSR Europe www.csreurope.org
26. CSRwire is a newswire service devoted solely to CSR issues -www.csrwire.com-
27. European Academy of Business in Society (EABIS) -www.eabis.org
28. FTSE4Good is an index series for socially responsible investment designed by FTSE, one of the world's leading global index providers- www.ftse.com/ftse4good/-
29. Global Reporting Initiative www.globalreporting.org
30. Harvard University, Kennedy School of Government, CSR Initiative <http://www.ksg.harvard.edu/cbg/CSRI/>
31. Carbon Disclosure Project Report <http://www.cdproject.net/>
32. International Business Leaders Forum (IBLF) is an international charity set up to promote responsible business practices. The site provides information on latest events relating to CSR as well as publications and links to organisations and institutions promoting CSR www.csrforum.org
33. Links to environmental, social, CSR and sustainability reports www.sustainability-reports.com
34. OnPhilanthropy <http://www.onphilanthropy.com/>
35. Points of Light Foundation, <http://www.pointsoflight.org/>
36. Reputation Institute - www.reputationinstitute.com
37. Social Accountability International (SAI) <http://www.sa-intl.org>
38. Sustainability. <http://www.sustainability.com/>
39. The Center for Corporate Citizenship at Boston College www.bc.edu/cccr
40. The Chartered Institute of Public Relations CSR network- [www. ipr. org. uk/csr/](http://www.ipr.org.uk/csr/)
41. The Co-operative Bank, is recognised as one of the UK's leading organisation in terms of CSR. www.cooperativebank.co.uk
42. The Dow Jones Sustainability Indexes www.sustainability-index.com-
43. The Global Compact [www. unglobalcompact. org](http://www.unglobalcompact.org)
44. The Global Reporting Initiative was established in late 1997 with the mission of developing globally applicable guidelines for reporting on economic, environmental,

- and social performance, initially for corporations and eventually for any business, governmental, or non-governmental organisation -www.globalreporting.org-
45. The GoodCorporation is a global standard of corporate social responsibility designed to address the needs of all types and sizes of organisation -www.goodcorporation.com-
46. The Institute of Business Ethics (IBE) was established in 1986 to encourage high standards of corporate and business behaviour and the sharing of best practice www.ibe.org.uk
47. The UK government gateway to Corporate Social Responsibility www.csr.gov.uk-
48. The Work Foundation website- www.theworkfoundation.com -
www.accountability.org.uk -
49. Transparency International www.transparency.de
50. Venture Philanthropy Partners. <http://venturephilanthropypartners.org/>
51. World Business Council for Sustainable Development www.wbcsd.ch

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf> ;

✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/hkzbr1b2/polozhennia-pro-vyavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chnu-2025.pdf>.